

Stacija Iracionālie vienādojumi ar parametru

Skolēnu darba lapa

Cik un kādi ir atrisinājumi vienādojumam $\sqrt{x^2 - x} = a - x$?

1. Sastādi atrisinājuma plānu un nosaki atrisinājumus!

2. Apkopo rezultātus tabulā!

$\sqrt{x^2 - x} = a - x$	
Parametra vērtība	Vienādojuma atrisinājumi

Stacija Eksponentvienādojumi ar parametru

Skolēnu darba lapa

Ar kādām parametra k vērtībām vienādojumam $4^{\frac{2}{x}} + k4^{\frac{1}{x}} - k - 1 = 0$ eksistē atrisinājumi?

1. Sastādi atrisinājuma plānu un nosaki atrisinājumus!

2. Atbilde.

Stacija Logaritmiskie vienādojumi ar parametru

Skolēnu darba lapa

Ar kādām parametra a vērtībām vienādojumam $\log_{4x}(1+ax) = \frac{1}{2}$ ir viens atrisinājums?

1. Sastādi atrisinājuma plānu un nosaki atrisinājumus!

2. Atbilde.

Stacija Trigonometriskie vienādojumi ar parametru.

Skolēnu darba lapa

Ar kādām parametra a vērtībām vienādojumi $x^2=a$ un $\sin^2x-(a+3)\sin x+3a=0$ ir ekvivalenti?

Atrisinājums.

Atbilde.

Vienādojumi ar parametru

Skolotāja darba lapa

Mērķis

Pilnveidot prasmi pētīt vienādojumu atrisinājumus atkarībā no parametra, apkopot informāciju, vispārināt, izvirzīt un pierādīt hipotēzi, strādājot grupās.

Nepieciešamie jēdzieni un prasmes

Vienādojums, parametrs, vienādojuma pētīšana atkarībā no parametra.

Veidojamie jēdzieni, prasmes

Dažādo parametra vērtību atrašana, atrisinājumu noteikšana atkarībā no parametra, datu apkopošana

Nepieciešamie materiāli

Darba lapa, papīrs, rakstāmais, kalkulators.

Ieteicams skolēnus sadalīt grupās. Iegūto informāciju grupa apkopo kopīgā tabulā. Kad tabulu pārbaudījis kontrolieris – skolotājs vai skolēns, darba grupa var doties uz nākamo staciju.

Stacija Iracionālie vienādojumi ar parametru

Atrisinājums.

$$\sqrt{x^2 - x} = a - x$$

$$\begin{cases} x^2 - x \geq 0 \\ a - x \geq 0 \\ x^2 - x = (a - x)^2 \end{cases}$$

$$x(1-2a) = -a^2 \quad a \neq \frac{1}{2}$$

$$\begin{cases} x = -\frac{a^2}{1-2a} \\ x \leq a \end{cases}$$

$$\frac{-a^2 - a(1-2a)}{1-2a} \leq 0$$

$$\frac{a^2 - a}{1-2a} \leq 0$$

$$\begin{cases} a^2 - a \leq 0 \\ 1 - 2a > 0 \end{cases}$$

$$\text{vai } \begin{cases} a^2 - a \geq 0 \\ 1 - 2a < 0 \end{cases}$$

Pirmās sistēmas atrisinājums ir $[0; 0,5)$, otrās sistēmas atrisinājums ir $[1; \infty)$

Rezultātu apkopojums tabulā:

$\begin{cases} ax + (a-1)y = 1 \\ (a+1)x - (5-3a)y = a \end{cases}$	
Parametra vērtība	Vienādojuma atrisinājumi
$a \in [0; 0,5) \cup [1; \infty)$	$x = -\frac{a^2}{1-2a}$
$a \in (-\infty; 0) \cup [0,5; 1)$	Vienādojumam nav atrisinājuma

Stacija Eksponentvienādojumi ar parametru

Ar kādām parametra k vērtībām vienādojumam $4^{\frac{2}{x}} + k4^{\frac{1}{x}} - k - 1 = 0$ eksistē atrisinājumi?

Atrisinājums.

$$4^{\frac{1}{x}} = y$$

$$y^2 + ky - k - 1 = 0$$

$$(y-1)(y+k+1) = 0$$

$$y_1 = 1; \quad y_2 = -k-1$$

Ja $y_1=1$, tad vienādojumam $4^{\frac{1}{x}} = y$ nav atrisinājuma, jo $\frac{1}{x} \neq 0$.

Ja $y_2=-k-1$, tad $4^{\frac{1}{x}} = y$ ir atrisinājums tad un tikai tad, ja $-k-1 > 0$ un $-k-1 \neq 1$, jeb $k < -1$ un $k \neq -2$.

Atbilde. Vienādojumam $4^{\frac{2}{x}} + k4^{\frac{1}{x}} - k - 1 = 0$ eksistē atrisinājumi, ja $k < -1$ un $k \neq -2$.

Stacija Logaritmiskie vienādojumi ar parametru

Ar kādām parametra a vērtībām vienādojumam $\log_{4x}(1+ax) = \frac{1}{2}$ ir viens atrisinājums?

Atrisinājums.

Pēc logaritma definīcijas, ja $x > 0$ un $x \neq 1/4$

$$1 + ax = 2\sqrt{x}$$

Apzīmēsim $\sqrt{x} = y$

$$ay^2 - 2y + 1 = 0$$

Ja $a=0$, tad $-2y+1=0$

$y=0,5$ un atvietojot $\sqrt{x} = y$ $\sqrt{x} = 0,5$ $x = \frac{1}{4}$, kas neatbilst sākuma nosacījumam.

Tātad $a \neq 0$.

Ja $a \neq 0$, tad $ay^2 - 2y + 1 = 0$ ir viens vienīgs atrisinājums, ja $D=0$.

$$D = 4 - 4a = 0; a = 1.$$

Ja $a=1$, tad $y^2 - 2y + 1 = 0$ $y=1$, $x=1$

Atbilde. Vienādojumam $\log_{4x}(1+ax) = \frac{1}{2}$ ir viens vienīgs atrisinājums $x=1$, ja $a=1$.

Stacija Trigonometriskie vienādojumi ar parametru.

Ar kādām parametra a vērtībām vienādojumi $x^2=a$ un $\sin^2x-(a+3)\sin x+3a=0$ ir ekvivalenti?

Atrisinājums.

Vienādojumam $x^2=a$ ir ne vairāk kā divi atrisinājumi, bet vienādojumam $\sin^2x-(a+3)\sin x+3a=0$ ir vai nu neviens atrisinājums vai bezgalīgi daudz atrisinājumu. Tātad abi vienādojumi var būt ekvivalenti tad un tikai tad, ja tiem nav atrisinājumu.

$x^2=a$ nav atrisinājumu, ja $a<0$. Vienādojumā $\sin^2x-(a+3)\sin x+3a=0$ aizvietojam $\sin x=t$, $t^2-(a+3)t+3a=0$; $t=a$; $t=3$. $\sin x=a$ vai $\sin x=3$ (atsisinājumu nav).

$\sin x=a$ nav atrisinājumu, ja $a<-1$ vai $a>1$.

Atbilde. Tātad abi vienādojumi ir ekvivalenti, ja tiem nav atrisinājumu, un tas ir, ja $a<-1$.